

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 27/2018-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2019 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), Milana Ľalíka, Lajosa Mészároša, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. JCLic. Tomášom Majerčákom, PhD., Južná trieda 28, Košice, proti výsledku volieb do Obecného zastupiteľstva obce Bunkovce konaných 10. novembra 2018 za účasti [REDACTED], takto

r o z h o d o l :

Výsledok volieb poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Bunkovce konaných 10. novembra 2018 v časti týkajúcej sa zvolenia [REDACTED] za poslanca Obecného zastupiteľstva obce Bunkovce **z r u š u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. PL. ÚS 27/2018-10 z 28. novembra 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie volebnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) proti výsledku volieb do Obecného zastupiteľstva obce Bunkovce (ďalej len „obecné zastupiteľstvo“) konaných 10. novembra 2018 za účasti [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „odporca“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ sa zúčastnil volieb do orgánov miestnej samosprávy ako kandidát na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva, v ktorých získal 56 hlasov z celkového počtu 224 odovzdaných platných hlasov.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa sa vo voľbách do obecného zastupiteľstva volilo päť poslancov. Na základe sčítania hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom sťažovateľ ako kandidát za politickú stranu Kresťanskodemokratické hnutie získal 56 hlasov, a to rovnako ako odporca, ktorý kandidoval za politickú stranu Strana tolerancie a spolunažívania.

Pretože na poslednom zvoliteľnom mieste (piatom, pozn.) boli sťažovateľ a odporca s rovnakým počtom hlasov, určila miestna volebná komisia (ďalej aj „komisia“), že poslancom bude odporca, a to na základe abecedného poradia.

Podľa sťažovateľa tak komisia pri určení poradia zvoleného poslanca na piatom zvoliteľnom mieste pri rovnosti počtu hlasov dvoch kandidátov viacerých politických strán postupovala v rozpore s § 189 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o volebnom práve“). V súlade s § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve mala komisia vykonať žrebovanie a určiť piateho poslanca na základe žrebu.

3. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Zrušuje rozhodnutie miestnej volebnej komisie zapísané v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci vo voľbách do orgánov samosprávy obcí 10.11.2018 v obci Bunkovce, to v časti, v ktorej bol za zvoleného vyhlásený pod poradovým číslom 5 [REDAKOVANÉ], nar... a ako náhradník pod poradovým číslom 1 sťažovateľ a vracia miestnej volebnej komisii v obci Bunkovce na nové rozhodnutie v súlade s §189 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

respektíve

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje výsledok volieb do obecného zastupiteľstva obce Bunkovce, ktoré sa konali dňa 10.11.2018 a vracia miestnej volebnej komisii v obci Bunkovce, aby postupovala v súlade s §189 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.“

II.

4. Z obsahu sťažnosti, zo zápisnice komisie o výsledku volieb z 11. novembra 2018 a z čestného prehlásenia komisie z 19. novembra 2018 ústavný súd zistil tieto skutočnosti.

5. Sťažovateľ a odporca získali vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva konaných 10. novembra 2018 rovnaký počet hlasov (56 hlasov).

Sťažovateľ kandidoval za politickú stranu Kresťanskodemokratické hnutie a odporca za politickú stranu Strana tolerancie a spolunažívania, t. j. kandidovali za rôzne politické strany.

6. V zápisnici volebnej komisie o výsledku volieb spísanej 11. novembra 2018 je ako kandidát na piatom zvoliteľnom mieste uvedený odporca s počtom 56 získaných platných hlasov. Sťažovateľ je s počtom 56 získaných platných hlasov uvedený ako náhradník s poradovým číslom 1. V zápisnici komisie nie je uvedené, na akom základe bolo určené, že

za poslanca obecného zastupiteľstva bol zvolený odporca, a z akého dôvodu je sťažovateľ s rovnakým počtom získaných platných hlasov uvedený ako náhradník.

7. V danom prípade nebolo potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie, pretože z obsahu čestného prehlásenia komisie z 19. novembra 2018, podpísaného predsedníčkou komisie [REDAKOVANÉ], je zrejmý nesprávny postup samotnej komisie, ktorá uviedla: „po spočítaní hlasov kandidátov na poslancov zistila, že na 5. mieste sa umiestnili dvaja kandidáti a to [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] s rovnakým počtom hlasov – 56... Okrsková volebná komisia rozhodla, že na základe abecedného poradia sa na 5. mieste umiestnil [REDAKOVANÉ] a na 6. mieste [REDAKOVANÉ].

Nakoľko OkVK si v tom čase nebola vedomá toho, že by pochybila, rozhodla o poradí kandidátov na poslancov tak, ako je uvedené.“

8. Na základe výzvy ústavného súdu z 12. decembra 2018 odporcovi, ktorému bola poskytnutá možnosť v stanovenej lehote vyjadriť sa, odporca túto možnosť nevyužil a k volebnej sťažnosti sa nevyjadril.

III.

9. Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa § 62 zákona o ústavnom súde si ústavný súd vyžiada všetky doklady a správy týkajúce sa volieb.

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

10. Podľa § 189 ods. 1 zákona o volebnom práve za poslancov obecného zastupiteľstva sú zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode v poradí najviac platných hlasov.

Podľa § 189 ods. 2 zákona o volebnom práve ak vo volebnom obvode získajú viacerí kandidáti tej istej politickej strany alebo koalície rovnaký počet platných hlasov, je zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva kandidát v poradí uvedenom na kandidátnej listine príslušnej politickej strany alebo koalície.

Podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve ak vo volebnom obvode získajú viacerí kandidáti viacerých politických strán, koalícií alebo nezávislí kandidáti rovnaký počet platných hlasov, miestna volebná komisia určí z nich poslanca obecného zastupiteľstva žrebom.

11. V súlade so svojou konštantnou judikatúrou ústavný súd využíva svoju právomoc pri zistení neústavnosti alebo nezákonnosti volieb a vyhlási voľby za neplatné alebo zruší výsledok volieb podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde len vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, pričom sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie ustanovení upravujúcich prípravu volieb, priebeh volieb alebo zisťovanie výsledku volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 18/99, PL. ÚS 32/03). Len domnienka nesprávnosti výsledku volieb nie je dôvodom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by zrušil výsledok volieb (PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03).

Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 32/03, PL. ÚS 19/07, PL. ÚS 5/2011).

12. Sťažovateľ namietanú nezákonnosť a neústavnosť volieb vo fáze zisťovania výsledku volieb opiera o tvrdenie nesprávnej aplikácie relevantných ustanovení zákona o volebnom práve, konkrétne § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve.

13. Z § 189 ods. 3 v spojení s § 189 ods. 2 zákona o volenom práve vyplýva, že ak dvaja alebo viacerí kandidáti viacerých politických strán, koalícií alebo nezávislých kandidátov získajú vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet platných hlasov, miestna volebná komisia z nich určí poslanca žrebom. Účelom tohto ustanovenia je zabezpečiť občanom uchádzajúcim sa vo voľbách o funkciu poslanca obecného zastupiteľstva prístup k tejto volenej funkcii za rovnakých podmienok, t. j. prostredníctvom § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve sa garantuje základné právo občanov podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Za týchto okolností nedodržanie postupu podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve miestnou volebnou komisiou (bez ohľadu na to, či úmyselne alebo z nedbanlivosti) má v konečnom dôsledku za následok porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda neústavnosť volieb.

14. Zo zápisnice komisie o výsledku volieb a predovšetkým z obsahu čestného prehlásenia komisie z 19. novembra 2018 vyplýva, že komisia nepostupovala pri určení toho, kto bol zvolený za poslanca podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve, teda neurčila poslanca žrebom, a to napriek tomu, že tak postupovať mala, keďže podľa výsledkov volieb sťažovateľ a odporca získali vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet hlasov (56 hlasov), pričom vo voľbách kandidovali za rôzne politické strany. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že komisia svojím postupom pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, porušila základné právo sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.

15. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou dožaduje, aby ústavný súd zrušil napadnutý výsledok volieb do obecného zastupiteľstva konaných 10. novembra 2018, a to v časti, ktorá sa týka zvolenia odporcu za poslanca, a požaduje, aby komisia určila žrebom, ktorý z dvoch kandidátov bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva.

16. Podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde môže ústavný súd zrušiť napadnutý výsledok volieb.

17. Ako už bolo uvedené, len hrubé a závažné alebo opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou pre uplatnenie právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda zmeniť dosiahnutý výsledok volieb súdnym rozhodnutím. Namietané nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb (napr. PL. ÚS 13/02, PL. ÚS 94/07, mutatis mutandis PL. ÚS 18/99 alebo PL. ÚS 74/07, z novších PL. ÚS 27/2011).

18. Opierajúc sa o doterajšiu judikatúru, ústavný súd zdôrazňuje, že každé konanie (postup), ktoré má za následok porušenie základného práva občana podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, ktorý sa uplatnením svojho pasívneho volebného práva uchádza o volenú funkciu, predstavuje hrubé, resp. závažné porušenie volebných predpisov.

19. V danom prípade postupom komisie, ktorá nerešpektovala § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda k hrubému, resp. závažnému porušeniu volebných predpisov. Ústavný súd preto vyhovel návrhu sťažovateľa a podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil výsledok volieb poslancov obecného zastupiteľstva konaných 10. novembra 2018 v časti týkajúcej sa zvolenia [REDAKOVANÉ] za poslanca.

Podľa § 169 ods. 9 zákona o volebnom práve je miestna volebná komisia zriadená na celé volebné obdobie. Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a tým aj k neústavnosti a nezákonnosti volieb do obecného zastupiteľstva došlo postupom komisie, nie je vzhľadom na okolnosti prípadu potrebné vykonať nové voľby, ale ústavnosť a zákonnosť postupu komisie, a tým aj odstránenie stavu, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, je možné a potrebné zabezpečiť bezodkladným zvolaním zasadnutia miestnej volebnej komisie, na ktorom volebná komisia určí, ktorý z dvoch kandidátov (sťažovateľ alebo odporca, pozn.) bude zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva postupom podľa § 189 ods. 3 zákona o volebnom práve, teda žrebovom.

20. Z výrokovej časti tohto nálezu zároveň vyplýva, že nadobudnutím jeho právoplatnosti, ku ktorému dôjde jeho doručením účastníkom tohto konania, zaniká odporcovi mandát poslanca obecného zastupiteľstva.

IV.

21. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

22. Sťažovateľ o náhradu trov konania nepožiadaval, preto o ich priznaní ústavný súd nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2019